

Література:

1. Власова Т. А., Певзнер Т. А. О детях с отклонениями в развитии: методический материал. М.: Просвещение, 1973. 176 с.
2. Выготский Л. С. Психология развития ребенка. М. : Эксмо, 2004. 512 с.
3. Грос К. Душевная жизнь ребенка. Киев : Издание Киевского Фребелевского общества, 1916. 242 с.

Шевченко Ю. В.

*магістр спеціальної (медичної) психології
практичний психолог ЗДО «Веселка»,
м. Обухів, Київська область, Україна*

ВПЛИВ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Здоров'я нації – суттєвий показник суспільного та економічного розвитку держави. Одним із найважливіших завдань людства є вирішення проблеми збереження здоров'я. Щоб бути здоровим як фізично, так і психічно, потрібні ґрунтовні знання, велике бажання та сила волі. Соціально-економічні перетворення в Україні спричиняють зростання негативного впливу на особистість та активізують проблему збереження психологічного здоров'я населення нашої країни. Проблема здоров'я дітей належить до глобальних проблем людства. Ця проблема стосується й освітньої сфери, вона стоїть поряд з такими проблемами як екологічна катастрофа, демографічна проблема, загроза світової війни. На сучасному етапі навчання і виховання особлива увага приділяється проблемам здоров'я і здорового способу життя дітей та молоді [5, с. 78].

Здоров'я є однією з фундаментальних загальнолюдських цінностей. В низці психологічних робіт психічне здоров'я прирівнюється до переживання психологічного комфорту і психологічного дискомфорту. Відомий український психолог С. Максименко зазначає, що психічне здоров'я – це внутрішній психічний стан, який залежить від душевного комфорту, що забезпечує адекватну реакцію і поведінку [2, с. 145].

До основних критеріїв психічного здоров'я належить:

- відповідність суб'єктивних образів відображуваним об'єктам

дійсності та характеру реакцій – зовнішнім подразникам, значенню життєвих подій;

- адекватний віковий рівень зрілості особистісної емоційно-вольової та пізнавальної сфер;
- адаптивність у мікросоціальних відносинах;
- здатність особистості до самостійного керування поведінкою, розумного планування життєвих цілей і підтримки активності в їхньому досягненні [4, с. 59].

Стан психічного здоров'я дитини визначається рівнем психічної рівноваги, органічністю організації психіки та її адаптивними можливостями. Збільшення повсякденних фізичних та психологічних навантажень у дітей під час навчально-пізнавальної діяльності, загострення почуття страху, невпевненості, розгубленості та розчарування – негативно позначається на їхньому здоров'ї загалом і на психічному здоров'ї зокрема. Особливо якщо це стосується дітей з особливими потребами. Критеріями психічного здоров'я дітей можна вважати адекватний до віку рівень зрілості пізнавальної, емоційно-почуттєвої та вольової сфер, здатність керувати своєю поведінкою, обирати життєві шляхи та планувати їхнє досягнення, здатність адаптуватися у соціальних відносинах; уміння отримувати задоволення від діяльності, особистого й суспільного життя; відповідність суб'єктивних образів об'єктам, що їх відображають, а характеру реакції – зовнішнім подразникам, відчуття щастя тощо [3, с. 112].

В умовах навчального закладу психологічне здоров'я є дуже важливим фактором, який визначає успішність дітей з особливими потребами у навчальній діяльності, сприяє їхньому саморозвитку та безконфліктному спілкуванню [4, с. 62].

Ознаками психологічного здоров'я дітей є їхня активність, життєрадісність, спостережливість, адаптованість до умов навчальної діяльності у навчальному закладі, низька тривожність, емоційна стабільність, здатність сприймати та аналізувати інформацію. Психологічне здоров'я дітей з особливими потребами залежить від педагогічних та психологічних чинників [4, с. 60].

Порушення психологічного здоров'я залежить від того, як сприймає колектив, у якому вона навчається, дитину з особливими потребами, від особистісних успіхів у тій діяльності, яку виконує. Як наслідок, порушення психологічної рівноваги, яку відчувають учні в стресових ситуаціях, є порушення емоційної сфери, тривожність, агресивність, страхи тощо.

Таким чином, психічне здоров'я охоплює шляхи гармонізації дитини, її бажання, амбіції, здібності, ідеали, почуття і свідомість. Воно характеризується відсутністю будь-яких виражених хворобливих змін чи станів особистості, тісно пов'язане із її внутрішнім станом організму. Психічне здоров'я забезпечується на різних рівнях функціонування: біологічному (відсутність порушень особистого розвитку), психічному (здатність протидіяти стресу) і соціальному (комфортність особистості у соціумі). Психічне здоров'я

забезпечує здатність дитини ефективно втілювати в життя основні принципи психічної саморегуляції. Одним з пріоритетних напрямків реформування освіти сьогодні є забезпечення у кожному навчальному закладі відповідних умов для навчання і виховання психічно здорової особистості. Підтримувати стан психологічного здоров'я в інклюзивному навчальному закладі допомагають учням з особливими потребами практичні психологи. В. Панок та В. Острова зазначають, що основною метою психологічної служби навчального закладу є підвищення ефективності навчально-виховного процесу засобами практичної психології і соціальної педагогіки, захист психічного здоров'я всіх його учасників [6, с. 256].

Література:

1. Еникеев М. И. Психологический энциклопедический словарь / М. И. Еникеев. М. : ТК Велби, Изд-во Проспект. 2006. 146 с.
2. Загальна психологія: [підручник] / За загальною ред. Академіка С. Д. Максименка. Вінниця: Нова Книга, 2004. 2-ге вид. 145 с.
3. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков / А.Е. Личко. 2-е изд. Л. : Медицина, 1983. 112 с.
4. Саари С. Опосредование стрессовых факторов через внутриличностные факторы. *Психология личности и образ жизни*. М. : Наука, 1987. 59-62 с.
5. Слободчиков В.И. Антропологический поход к решению проблемы психологического здоровья детей / В.И. Слободчиков, А.В. Шувалов. *Вопросы психологии*. 1996. № 5. 78 с.

